

Воронкова]. - Запоріжжя : ЗДІА, 199- - .Вип. 8. - Іващенко, П. М. Куліков ; Харк. нац. екон. ун-т. – 2002.- С .123-127 Х. : ХНЕУ, 2011. – 200 с.

13. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз [Текст] : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А.

Анотація. В статті представлений отечественный опыт исследования понятия конкурентоспособность продукции и предложено авторское определение конкурентоспособности промышленной продукции.

Ключевые слова: конкурентоспособность, промышленная продукция.

Summary. Ukrainian experience of research of the concepts about competitiveness of products is presented in the article and is offered the author determination of competitiveness of industrial products.

Keywords: competitiveness, industrial products.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Дейнека О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 336.71:65.012.32

ПІДВИЩЕННЯ ТОЧНОСТІ МЕТОДУ АНАЛІЗУ ДЮРАЦІЙ ЗА УМОВИ ВЕЛИКИХ ЗМІН ПРОЦЕНТНИХ СТАВОК

*Мінка В.Ф., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)
Малофійенко Е. В., студент – магістр (УБС НБУ)*

Запропоновано для підвищення точності одного з комплексних методів оцінки ризику зміни процентних ставок (методу аналізу дюрацій за умови великих змін процентних ставок) використовувати додатково такий показник як випуклість. Показано, що в даному випадку відносні помилки оцінки поточної вартості банківського портфелю зменшуються близько двох разів.

Ключові слова: ризик, процентна ставка, метод аналізу дюрацій, випуклість.

Постановка проблеми. Вплив ризику зміни процентних ставок (РЗПС) на банківські установи найсуттєвіший, оскільки сутність фінансової діяльності – маніпулювання процентними ставками. Практика банківської діяльності показала, що РЗПС останнім часом перетворився в Україні на один з основних банківських ризиків [1, С. 244]. Крім складності прогнозування динаміки процентних ставок, причина цього - їх мінливість і збільшення числа банківських продуктів, які відображаються в балансі та поза ним. Тому рішення проблеми управління РЗПС стало невідкладним завданням, розв'язання якого суттєво впливає на діяльність банків.

Якщо порівняти недоліки та переваги геп-методу та методу дюрацій, що використовуються для аналізу та оцінки РЗПС, то можливо зробити висновок: недоліки одного в значній мірі компенсуються перевагами іншого. Тому доцільно в практиці банку використовувати обидва методи [2]. В зв'язку з цим у сучасних умовах українським банкам рекомендовано при управлінні РЗПС використовувати метод геп – менеджменту для оперативного управління та метод аналізу дюрацій – для довгострокового управління в комбінації із стратегією мінімізації РЗПС [3, С. 246]. Геп – менеджмент і метод аналізу дюрацій отримали назву комплексних методів оцінки й контролю

РЗПС [4,5]. Хоча вони мають низку недоліків, з іншого боку, враховуючи простоту математичних моделей зазначених методів, їх можна використовувати для загальної оцінки РЗПС та його величини, а також для управління РЗПС на основі визначення та встановлення системи лімітів. Оцінки, які отримані за їх допомогою, дають змогу враховувати усі можливі джерела РЗПС і відповідно зменшувати негативний вплив змін ринкових ставок на доходи (геп - менеджмент) та економічну вартість капіталу банку (метод дюрацій), тобто захищають банківський капітал від впливу РЗПС [1, С.266]. Урахування зміни вартості коштів на протязі горизонту прогнозування забезпечує методу аналізу дюрацій більшу точність в порівнянні з геп-методом. Однак, він також має ряд недоліків [1,4,5]:

- ускладнення проведення розрахунків;
- необхідність урахування значної кількості позицій з різними характеристиками;
- необхідність постійного проведення розрахунків в залежності від змін зовнішнього середовища;
- не враховується можливість дострокового погашення або непогашення позицій балансу;
- не враховується різна чутливість до змін короткострокових і довгострокових ставок;

- низька точність за умови великих змін процентних ставок.

Тому актуальною проблемою в сучасних вітчизняних економічних

умовах є постійне удосконалення методу аналізу дюрацій з метою усунення його недоліків. З вказаних недоліків принциповими є останні три.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам управління ризиками змін процентних ставок присвячено ряд праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме Л.О. Примосткої, Є.Є. Смагіної, В.Ю. Подчесової, С. Прасолової, І. Виниченко(1-5) та ін.. Однак, незважаючи на те, що даної проблемі

приділяється велика увага, питання оцінки ризику зміни процентної ставки потребують подальшого вивчення.

Саме тому **метою статті** є підвищення точності методу аналізу дюрацій за умови великих змін процентних ставок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо, що в якості вихідних даних використовується та ж інформація, яка є вихідною при геп – менеджменті, тобто відомі за кожний період як грошові надходження C_{Ai} (активи), так і грошові витрати $C_{\bar{ji}}$ (пасиви) банку (таблиця 1).

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку дюрацій

Найменування показника	Термін погашення менш 1 місяця	Термін погашення 1...3 місяця	Термін погашення 3...6 місяців	Термін погашення 6...12 місяців	Термін погашення більше 12 місяців
Активи	$\sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai1}$	$\sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai2}$	$\sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai3}$	$\sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai4}$	$\sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai5}$
Пасиви	$\sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}1}$	$\sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}2}$	$\sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}3}$	$\sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}4}$	$\sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}5}$

Врахуємо фактор зміни коштів на протязі часового горизонту. Для цього вважаємо, що задані часові графіки для всіх грошових надходжень

$CIF_{iik} = \sum_{i=1}^{N_A} C_{Ai}$ (де $i \in \overline{1, N_A}$, N_A - кількість позицій за активами), обумовлених чутливими до змін процентних ставок активами $A_{Ai}(t)$ і грошових витрат $COF_{iik} = \sum_{i=1}^{N_{\bar{j}}} C_{\bar{ji}}$ (де $i \in \overline{1, N_{\bar{j}}}$, $N_{\bar{j}}$ - кількість позицій за пасивами), обумовлених чутливими до змін процентних ставок пасивами $\bar{P}_{\bar{ji}}(t)$. В випадку, коли період (шаг) розрахунків менш року, для отримання більш точних результатів необхідно замість R/m (R - річна процентна ставка, m - число виплат на протязі року) використовувати ефективну ставку $R_e = (1 + R)^{1/m} - 1$ [6, с.136,(3)]. Вона показує істину, а не номінальну дохідність за одиничний період. Тому поточна вартість потоку грошових надходжень PV_{Ai} дорівнює

$$PV_{Ai} = \sum_{k=1}^T \frac{CIF_{iik}}{(1 + R_{Ai})^{tk/360}} \quad (1)$$

де CIF_{iik} - заданий i -ий грошовий потік на день t_k ; t_k - день, на який розраховується даний потік (відповідає середині k -го зафіксованого періоду

часу); t_k змінюється від 1 до T ($1 \leq t_k \leq T$), k - номер зафіксованого періоду часу, а T - дата останнього платежу по позиції банку), R_{Ai} - річна ставка дисконтування надходжень від i -го різновиду активів. Аналогічно поточна (дисконтована) вартість потоку грошових витрат $PV_{\bar{ji}}$ є

$$PV_{\bar{ji}} = \sum_{k=1}^T \frac{COF_{\bar{ji}k}}{(1 + R_{\bar{ji}})^{tk/360}}, \quad (2)$$

де $R_{\bar{ji}}$ - річна ставка дисконтування витрат від j -го різновиду пасивів.

З урахуванням фактора часу поточна вартість банківського портфеля є

$$C_0(t) = PV_A - PV_{\bar{I}}, \quad (3)$$

$$\text{де } PV_A = \sum_{i=1}^{N_A} PV_{Ai}; \quad PV_{\bar{I}} = \sum_{j=1}^{N_{\bar{j}}} PV_{\bar{ji}}. \quad (4)$$

Згідно з визначенням дюрація i -го та j -го грошових потоків визначаються як [7, С.34]

$$D_{Ai} = \frac{1}{PV_{Ai}} \sum_{k=1}^T \frac{t_k}{360} \frac{CIF_{iik}}{(1 + R_i)^{tk/360}},$$

$$D_{Пj} = \frac{1}{PV_{Пj}} \sum_{k=1}^T \frac{t_k}{360} \frac{COF_{jtk}}{(1+R_j)^{tk/360}} \quad (5)$$

Формули (5) показують, що дюрація – це середньозважений строк потоку платежів, зважений за дисконтованою, який враховує часовий графік всіх надходжень за активами або виплат за пасивами. Зміна ставок дисконтування грошових потоків надходжень ΔR_{Ai} і грошових потоків витрат ΔR_{Pj} веде до зміни поточної вартості банківського портфелю

$$C_1(t) = C_0(t) + \Delta C(t) = (PV_A + \Delta PV_A) - (PV_P + \Delta PV_P), \quad (6)$$

де $C_1(t)$ – нова поточна вартість банківського портфелю;

$$\Delta C(t) = \Delta PV_A - \Delta PV_P, \quad (7)$$

- зміна поточної вартості банківського портфелю, $\Delta PV_A, \Delta PV_P$ - зміни поточної вартості активів і пасивів банківського портфелю відповідно.

Міра чутливості однієї перемінної P до змін іншої R , яка відображає на скільки відсотків зміниться перший показник ΔP при зміні ΔR другого на 1 %, в економіці має назву *еластичності* (elasticity) або коефіцієнту еластичності ε , який дорівнює [1, С.264]

$$\varepsilon = \frac{\Delta P}{P} \div \frac{\Delta R}{R}, \quad (8)$$

де в нашому випадку $P \in (A_{Пi}(t), П_{Пj}(t))$, R - відсоткова ставка або за активами, або за пасивами. Взаємозв'язок між коефіцієнтом еластичності і дюрацією D при малих ΔR описується формулою [1, С.264]

$$\varepsilon = -D \left(\frac{R}{1+R} \right). \quad (9)$$

з рівнянь (8) і (9) отримаємо вираз для оцінки зміни вартості активу (пасиву) при зміні відсоткової ставки на ΔR

$$\Delta P = - \left(\frac{D}{1+R} \right) \cdot \Delta R \cdot P = -MD \cdot \Delta R \cdot P, \quad (10)$$

де - $MD = D/1+R$ (11)

має назву *модифікованої дюрації* (modified duration) [7, С.34]. Вираз (11) показує, що модифікована дюрація по суті є еластичністю вартості активів або

пасивів банку за процентною ставкою (ставкою дисконту), якщо ΔR вимірюється в відсотках, а тому може бути критерієм чутливості фінансового інструменту при малих змінах ΔR процентної ставки. Для більш точної оцінки змін поточної вартості потоку платежів при змінах ΔR потрібно врахувати такий показник як його випуклість (convexity)

$$CONV = \frac{1}{PV} \sum_{i=1}^T \left(\frac{t}{360} \right)^2 \cdot \frac{CF_i}{(1+R)^{t/360}} \quad CONV$$

(12)

та модифікована випуклість [7, С.43]

$$MCONV = CONV / (1+R)^2. \quad (13)$$

Поточна вартість і модифікована випуклість пов'язані співвідношенням [7, С.44]

$\frac{d^2 P}{dR^2} = MCONV \cdot PV$. При малих змінах ΔR має місце наближена рівність [7, С.44, (1.45)]

$$\frac{\Delta P}{P} = -MD \cdot \Delta R + MCONV \cdot \frac{(\Delta R)^2}{2},$$

тобто [7, С.44, (1.45)]

$$\Delta P = \Delta R \cdot P (-MD + 0,5 \cdot \Delta R \cdot MCONV). \quad (14)$$

З урахуванням (14) доданки в (7) мають вигляд

$$\Delta PV_A = -MD_A \cdot \Delta R_A \cdot PV_A + 0,5 \cdot MCONV_A (\Delta R_A)^2; \quad (15)$$

$$\Delta PV_P = MD_P \cdot \Delta R_P \cdot PV_P + 0,5 \cdot MCONV_P (\Delta R_P)^2, \quad (16)$$

де $MD_A; MD_P$ - модифіковані дюрації банківського портфелю за активами та пасивами відповідно; $MCONV_A; MCONV_P$ - модифіковані випуклості банківського портфелю за активами та пасивами відповідно.

В ризик – менеджменті розглядається ситуація, коли потрібні дохідності активів і пасивів змінюються на одну й той величину $\Delta R_A = \Delta R_P = \Delta R$. Це відповідає випадку, коли маємо паралельний здвиг кривої дохідності. Вираз (7) в даному випадку має вигляд

$$\Delta C(t) = \Delta R \cdot PV_A \cdot MD_A \cdot \frac{CONV_A}{2} \cdot \Delta R + PV_{II} \cdot MD_{II} \cdot \frac{CONV_{II}}{2} \cdot \Delta R \quad (17)$$

З виразу (17) отримаємо удосконалений вираз для оцінки РЗПС при урахування випуклості

$$DGAP_1 = (MD_A \cdot 0.5 \cdot \Delta R \cdot MCONV_A) + \frac{PV_{II}}{PV_A} \cdot (MD_{II} \cdot 0.5 \cdot \Delta R \cdot MCONV_{II}) \quad (18)$$

В наступний час для оцінки РЗПС при виконанні методу аналізу дюрацій використовується вираз

$$[8] \quad DGAP_0 = MD_A + \frac{PV_{II}}{PV_A} \cdot MD_{II} \quad .$$

Добуток показника ризику $DGAP_1$ або $DGAP_0$ на зміну процентної ставки ΔR дає значення $\Delta C(\Delta R)$ приросту поточної вартості

банківського портфелю. Визначимо як підвищуються точність визначення $\Delta C(\Delta R)$ за рахунок використання випуклості $MCONV$. В якості типового прикладу розглянемо дані з балансу КБ «Уралзовнішторгбанку» за 2011 р.(таблиця 2).

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку дюрацій

Найменування показника	Термін погашення менш 1 місяця	Термін погашення 1...3 місяця	Термін погашення 3...6 місяців	Термін погашення 6...12 місяців	Термін погашення більше 12 міс.
Активи, тис. руб.	189007,2	341221,02	240749,4	198957,85	146726,6
Пасиви, тис. руб.	162601,38	631244,68	105083,42	13440,77	12566,65

Для

розрахунків істинних значень $PV_A(R_A)$ і $PV_{II}(R_{II})$ використаємо вирази (1) і (2). Результати розрахунків наведені в таблиці 3. При оцінці поточної вартості банківського портфелю з використанням лише дюрацій за початкову точку

взята для активів ставка дисконтування $R_A = 22,85\%$ і відповідне її значення вартості активів $PV_A(R_A = 0,2285) = 1018234,9$ тис. руб. Прогнозне значення активів розраховувалось за формулою

$$(PV_A)_{MD_A} = 1018234,9 - \Delta R \cdot MD_A(R_A = 0,2285) \cdot 1018234,9 \quad , \quad (19)$$

де $\Delta R = R_{Ak} - 0,2285$ - зміна процентної ставки;
 $R_{Ak} = 0,1085 + (k - 1) \cdot 0,02$. Прогнозне значення пасивів розраховувалось за формулою

$$(PV_{II})_{MD_{II}} = 900301 - \Delta R \cdot MD_{II}(R_{II} = 0,1565) \cdot 900301 \quad , \quad (20)$$

Таблиця 3

Істинні значення поточної вартості портфелю банку

$R_A, \%$	10,85	12,85	14,85	16,85	18,85	20,85	22,85	24,85	26,85	28,85	30,85	32,85	34,85
$\frac{PV_A(R_A)}{10^6}$	1,0651	1,0567	1,0485	1,0405	1,0329	1,0254	1,0182	1,0112	1,0045	0,9979	0,9915	0,9853	0,9792
$R_A, \%$	3,05	5,05	7,05	9,05	11,05	13,05	15,05	17,05	19,05	21,05	23,05	25,05	27,05
$\frac{PV_{II}(R_{II})}{10^5}$	9,1955	9,1613	9,1281	9,0956	9,0640	9,0331	9,0031	8,9736	8,9448	8,9167	8,8892	8,8623	8,8360
$\frac{(PV_A - PV_{II})_{ист}}{10^5}$	1,4557	1,4052	1,3556	1,3098	1,2647	1,2213	1,1793	1,1389	1,0998	1,0620	1,0255	0,9902	0,9560

де $\Delta R = R_{\Pi k} - 0,1505$ - зміна процентної ставки;
 $R_{Ak} = 0,0305 + (k - 1) \cdot 0,02$. Результати розрахунків
 дюрацій по формулі (5) - $D_A(R_{Ak}=0,2285) = 0,428$;
 $D_{\Pi}(R_{\Pi k} = 0,1505) = 0,19$, модифікованих дюрацій по
 формулі (11) - $MD_A(R_{Ak} = 0,2285) = 0,348$;
 $MD_{\Pi}(R_{\Pi k} = 0,1505) = 0,165$, випуклостей -
 $MCONV_A \cong 0,247$; $MCONV_{\Pi} \cong 0,051$. В таблиці
 3 наведені результати розрахунку поточної вартості
 портфелю банку при використанні для цього лише
 значень модифікованих дюрацій активів і пасивів

$((PV_A - PV_{\Pi})_{MD})$, а також абсолютних Δ_{MD} і
 відносних $\delta_{MD} = \Delta_{MD} / ((PV_A - PV_{\Pi})_{ИСТ})$ значень
 помилок. В таблиці 4 наведені результати
 розрахунку поточної вартості портфелю банку при
 використанні для цього як значень модифікованих
 дюрацій, так і випуклостей активів і
 пасивів $((PV_A - PV_{\Pi})_{MDC})$, а також абсолютних
 Δ_{MDC} і відносних $\delta_{MDC} = \Delta_{MD} / ((PV_A - PV_{\Pi})_{ИСТ})$
 значень помилок.

Таблиця 4

Помилки оцінки поточної вартості портфелю банку при використанні дюрацій

$(PV_A - PV_{\Pi})_{MD} / 10^6$	1,4264	1,3853	1,3441	1,3290	1,2617	1,2205	1,1793	1,1382	1,070	1,0558	1,0146	0,9731	0,9322
Δ_{MD}	2930	1990	1259	690	300	80	0	70	280	620	1090	1680	2380
$\delta_{MD}, \%$	2,01	1,42	0,92	0,53	0,24	0,065	0	0,061	0,25	0,58	1,06	1,7	2,49

Таблиця 5

Помилки оцінки поточної вартості портфелю банку при використанні дюрацій та випуклостей

$(PV_A - PV_{\Pi})_{MDC} / 10^5$	1,4410	1,3958	1,3504	1,3068	1,26317	1,2211	1,1793	1,1387	1,0982	1,0595	1,0216	0,9835	0,9472
Δ_{MD}	1470	940	620	300	160	20	0	20	60	250	390	670	870
$\delta_{MD}, \%$	1	0,67	0,46	0,23	0,13	0,016	0	0,018	0,055	0,23	0,38	0,68	0,91

З аналізу таблиць 4 і 5 видно, що при використанні додатково випуклостей оцінки поточної вартості портфелю банку зменшуються приблизно в два рази. Якщо вважати прийнятною відносну помилку 1%, то при використанні лише дюрацій діапазон можливих змін дорівнює $-8\% \leq \Delta R < 8\%$. Якщо для прогнозу крім дюрацій додатково використовуються випуклості діапазон збільшується приблизно в 1,5 рази і складає $-12\% \leq \Delta R < 12,5\%$. Нагадаємо, що в часи дефолту 1998 р. на протязі року ΔR зменшилась на 10%.

Висновок. Використання в методі аналізу дюрацій додатково такого показника як випуклість дозволяє зменшити відносні помилки оцінки поточної вартості банківського портфелю приблизно в 2 рази. При умові прийнятної відносної помилки 1% розрахунки за допомогою даного методу можливо здійснювати для існуючих на практиці значень коливань процентної ставки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Примостка Л. О. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник / За ред. проф. Примостки Л. О. – К.: КНЕУ, 2007. – 616 с.
2. Смагіна Е. Е. Система управління процентним ризиком в комерційному банку. Автореферат дисертації на соискание ученой степени кандидата экономических наук / Е.Е. Смагіна // М.: Финансовая академия при Правительстве Российской Федерации, 2003.
3. Комар О. Ю., Подчесова В. Ю. Особливості управління процентними ризиками в банках / О.Ю.Комар, В.Ю. Подчесова // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. - №4 (8). – С. 242 – 247.
4. Виниченко І. Аналіз і контроль процентного ризика / І. Виниченко // Банковские технологии, 1998. - №6. – С. 30 – 36.
5. Прасолова С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних

банків: актуальні аспекти / С. Прасолова // Вісник НБУ. – 2007. – №9. – С.36-39.

6. Решецкий В.И. Экономический анализ и расчет инвестиционных проектов: Учеб. Пособие/ В.И. Решецкий// Калининград: ФГУИПП «Янтарный сказ», 2001.- 477с.

7. Лобанов А.А., Чугунов А.В.Энциклопедия финансового риск-

менеджмента / Под ред. А.А. Лобанова, А.В. Чугунова.- М.: «Альпина Паблишер», 2003. -736с.

8. Управление процентным риском коммерческого банка. <http://www.fsnecon.ru/procentnyj%20risk.php>

Аннотация. Предложено для повышения точности одного из комплексных методов оценки риска изменения процентных ставок (метод анализа дюраций при условии больших изменений процентных ставок) использовать дополнительно такой показатель как выпуклость. Показано, что в данном случае относительные ошибки оценки текущей стоимости банковского портфеля уменьшаются приблизительно в два раза.

Ключевые слова: риск, процентная ставка, метод анализа дюраций, выпуклость.

Summary. It has been offered to use such additional index as “swelling” to enhance the accuracy of one of the complex methods of interest rates change risk estimation (durations analysis method under the interest rates grand changes). It has been shown that in this case relative mistakes of bank portfolio current price estimation are reduced approximately twofold.

Keywords: risk, interest rate, durations analysis method, swelling.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Чебанова Н.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 656.6:339.165

ЗАКОНОМЕРНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ СТРУКТУРЫ ГЛОБАЛЬНОЙ СУДОХОДНОЙ ИНДУСТРИИ

Пархоменко И.Н., аспирант (ОНМА)

У статті розглядаються розкриття особливостей формування найважливіших параметрів, що відображають ефективність функціональної діяльності торговельного флоту. Формулюються завдання ефективного виходу українського флоту на світовий судноплавний ринок.

Ключові слова. глобалізація, ефективність, судноплавний комплекс.

Постановка проблеми. Развитие транспорта является одним из четырех основополагающих факторов глобализации мировой экономики вместе с развитием телекоммуникаций, либерализацией торговли и международной стандартизацией, повышающей эффективность услуг портов и судоходных компаний [1].

Глобализация экономики оказывает существенное влияние на морскую отрасль. Судоходство относится к одной из наиболее глобальных отраслей; услуги по перевозке грузов и пассажиров, регистрации судов, инспектированию и страхованию, а также трудовые ресурсы продаются на глобальной основе.

Глобализация в морской отрасли привела к системе «удобных» флагов, которая обусловлена соображениями коммерческой конкурентоспособности.

Международная стандартизация является важной частью глобализации и влияет на судоходство. Благодаря контейнеризации любая линейная судоходная компания сегодня может войти

на новые рынки и оказывать услуги на глобальной основе.

Глобализация мировой экономики привела к росту объемов мировой торговли. Поскольку процесс глобализации по всей видимости будет развиваться и далее, объем мировой торговли, в частности ее морской составляющей, продолжает возрастать в обозримый период. В результате глобализации экономики и развития торговли прогнозируется не равномерное увеличение спроса на услуги морского транспорта.

Глобализация приводит к несбалансированности объемов национальной внешней торговли и тоннажа отечественного флота. Ранее на перевозках внешнеторговых грузов, зарезервированных под национальным флотом в рамках политики протекционизма, использовался национальный флот торговых партнеров, сегодня большая часть внешнеторговых грузов перевозится иностранными судоходными компаниями.

Концентрация и специализация в судоходстве не привела к снижению конкуренции, поскольку глобализация сама по себе вызывает